

BOJXONA SOHASIDA MA'MURIY HUQUQ

Qarshiboyev Fayzulla Umirzakovich

*Bojxona instituti Umumhuquqiy fanlar kafedrasii
boshlig'i, professor, bojxona xizmati podpolkovnigi*

Nasilloev Javohir Nutfullayevich

Bojxona instituti, kursant

javokhir223@mail.ru

+998200091504

Annotatsiya: *Ushbu maqola bojxona sohasidagi ma'muriy huquqbuzarliklar haqida batafsil tahlilni taqdim etadi. Bojxona huquqbuzarliklari davlat iqtisodiy xavfsizligiga jiddiy tahdid soladi va bu huquqbuzarliklarni aniqlash hamda ularga qarshi kurashish bo'yicha samarali chora-tadbirlar zarur. Maqolada bojxona hujjatlarining buzilishi, bojxona to'lovlarining o'tkazilmasligi, noqonuniy tovarlarning olib kirilishi, bojxona rasmiylarining xizmatdagi huquq va majburiyatlarini buzish kabi muammolar tahlil qilinadi. Shuningdek, bojxona tizimida huquqbuzarliklarning oldini olish va ularga qarshi kurashishda samarali nazorat, xalqaro hamkorlik va ta'lim tizimining ahamiyati ko'rsatilgan.*

Kalit so'zlar: *bojxona, ma'muriy huquqbuzarliklar, bojxona hujjatlari, bojxona to'lovlari, noqonuniy tovarlar, poraxo'rlik, bojxona tizimi, iqtisodiy xavfsizlik, huquqbuzarlik, xalqaro hamkorlik.*

Аннотация: *Данная статья представляет собой детальный анализ административных правонарушений в таможенной сфере. Нарушения таможенных правил представляют собой серьезную угрозу экономической безопасности государства, и для их выявления и борьбы с ними необходимы эффективные меры. В статье рассматриваются такие проблемы, как нарушение таможенных документов, неуплата таможенных сборов, незаконный ввоз товаров, нарушение прав и обязанностей таможенных работников. Также в статье подчеркивается важность эффективного контроля, международного сотрудничества и системы образования в предотвращении правонарушений в таможенной сфере.*

Ключевые слова: *таможня, административные правонарушения, таможенные документы, таможенные сборы, незаконные товары, коррупция, таможенная система, экономическая безопасность, правонарушения, международное сотрудничество.*

Annotation: *This article provides a detailed analysis of administrative offenses in the customs sector. Customs violations pose a serious threat to the economic security of the*

state, and effective measures are necessary to identify and combat these offenses. The article examines issues such as the violation of customs documents, non-payment of customs duties, illegal importation of goods, and the violation of the rights and duties of customs officials. It also emphasizes the importance of effective control, international cooperation, and educational systems in preventing offenses in the customs field.

Keywords: *customs, administrative offenses, customs documents, customs duties, illegal goods, corruption, customs system, economic security, violations, international cooperation.*

Kirish

Bojxona tizimi davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda, tovarlar va xizmatlarning mamlakat chegaralaridan o'tishini tartibga solishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, bojxona huquqbuzarliklari, ayniqsa, ma'muriy huquqbuzarliklar iqtisodiyotning barqarorligini va mamlakatning xavfsizlik darajasini tahdid qilishi mumkin. Bojxona sohasidagi ma'muriy huquqbuzarliklar muammo sifatida o'zining ko'lamini kengaytirib boradi, bu esa ularni chuqur o'rganishni talab etadi. Ushbu maqolada bojxona sohasida uchraydigan ma'muriy huquqbuzarliklarning turlari va jazo choralari ko'rib chiqiladi.

Tahlil va Muhokama

Bojxona tizimi davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda va xalqaro savdoni tartibga solishda muhim ahamiyatga ega. Bojxona qonunchiligi va uning amaliyotdagi roli davlat iqtisodiyoti va jamiyatning umumiy rivojlanishiga ta'sir etadi. Shu bilan birga, bojxona sohasidagi ma'muriy huquqbuzarliklar davlatning iqtisodiy xavfsizligiga jiddiy tahdid solishi mumkin. Ushbu tahlilni yanada kengaytirib, bojxona huquqbuzarliklarining turli turlarini, ularning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirini, shu bilan birga, ularga qarshi kurashish bo'yicha mavjud chora-tadbirlarni batafsil ko'rib chiqamiz.

1. Bojxona hujjatlarining buzilishi

Bojxona hujjatlarining buzilishi, ya'ni bojxona deklaratsiyalarining noto'g'ri to'ldirilishi, bojxona rasmiylarining hujjatlarni to'liq va aniq tuzmasligi ma'muriy huquqbuzarliklar guruhiga kiradi. Bojxona hujjatlari, jumladan, import-eksport hujjatlari, tovarlarning kelib chiqishi, tasnifi, miqdori, qiymati va boshqa muhim ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Bu hujjatlar orqali bojxona rasmiylari tovarlarni nazorat qiladi va bojxona to'lovlari aniqlanadi. Agar bojxona hujjatlari noto'g'ri tuzilsa yoki vaqtida o'zgartirilmasa, bu holat nafaqat bojxona tizimining samaradorligini pasaytiradi, balki davlat byudjetiga ham zarar etkazadi.

Bojxona hujjatlarining buzilishi birinchi navbatda bojxona organlarining ishini murakkablashtiradi. Tovarlar noaniq yoki noto'g'ri ma'lumotlar asosida rasmiylashtirilsa, bu tovarlarning kelib chiqishi, miqdori yoki qiymati haqida noto'g'ri axborot olinishiga

olib keladi. Natijada, bojxona to'lovlari to'g'ri hisoblanmasligi mumkin, bu esa davlat byudjetiga zararni keltiradi. Bundan tashqari, bojxona hujjatlaridagi xatoliklar yoki noto'g'ri ma'lumotlar noqonuniy tovarlarning mamlakat hududiga kirishiga imkon berishi mumkin, bu esa o'z navbatida boshqa yirik huquqbuzarliklarga olib keladi.

Bojxona hujjatlarining buzilishi ko'pincha odamlar tomonidan xatoliklar yoki ehtiyotsizlik tufayli sodir bo'ladi. Biroq, ba'zi hollarda bu xatoliklar maqsadli ravishda amalga oshiriladi. Misol uchun, bojxona xodimi yoki import-eksport kompaniyasining xodimi maqsadli ravishda bojxona hujjatlarini noto'g'ri to'ldirishi mumkin, bu esa tovarlarning bojxona to'lovlaridan qochish yoki boshqa maqsadlar uchun amalga oshiriladi. Shuning uchun, bojxona tizimida hujjatlar to'g'ri va aniq to'ldirilishini ta'minlash uchun qat'iy nazorat va monitoring tizimi zarur.

2. Bojxona to'lovlarining o'tkazilmasligi

Bojxona to'lovlari davlatning muhim daromad manbai hisoblanadi va ular to'g'ri va o'z vaqtida amalga oshirilishi kerak. Import va eksport faoliyatini amalga oshirayotgan shaxslar bojxona to'lovlarini to'lash orqali davlat byudjetiga hissa qo'shadilar. Agar bojxona to'lovlari o'tkazilmasa yoki kamaytirilsa, bu nafaqat davlat byudjetiga zarar etkazadi, balki iqtisodiy tizimning barqarorligini ham tahdid qiladi.

Bojxona to'lovlarining o'tkazilmasligi ikki asosiy sababga ko'ra yuzaga kelishi mumkin: birinchidan, bojxona to'lovlarini to'lashdan qochish va ikkinchidan, bojxona to'lovlarini kamaytirish orqali foyda olish. Bojxona to'lovlarining kamaytirilishi yoki o'tkazilmasligi, ayniqsa, kontrabanda yoki noqonuniy savdo bilan shug'ullanuvchi shaxslar tomonidan amalga oshiriladi. Bu holat davlatning iqtisodiy xavfsizligini xavf ostiga qo'yadi, chunki bojxona to'lovlari davlat byudjetining asosiy manbalaridan biridir.

Bojxona to'lovlarining o'tkazilmasligi va kamaytirilishi iqtisodiy jihatdan davlatning daromadlarini kamaytiradi. Bu holatni yanada jiddiylashtiradigan omil shundaki, bojxona to'lovlarining o'tkazilmasligi ko'pincha noqonuniy tovarlarning olib kirilishiga zamin yaratadi. Bu, o'z navbatida, davlatning iqtisodiy va ijtimoiy xavfsizligiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Misol uchun, bojxona to'lovlarining o'tkazilmasligi yoki kamaytirilishi narkotik moddalar, qurollar yoki boshqa xavfli tovarlarning noqonuniy olib kirilishiga sabab bo'lishi mumkin.

3. Noqonuniy tovarlarni olib kirish yoki chiqarish

Noqonuniy tovarlarning olib kirilishi yoki chiqarilishi bojxona huquqbuzarliklarining eng keng tarqalgan turidir. Tovarlar har xil bo'lishi mumkin: narkotik moddalar, qurollar, xavfli kimyoviy moddalar yoki boshqa mamlakat xavfsizligiga xavf solishi mumkin bo'lgan tovarlar. Noqonuniy tovarlar, o'z navbatida, nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy xavf tug'diradi. Shunday qilib, bu turdagi huquqbuzarliklarning oldini olish ham mamlakat xavfsizligi, ham xalqaro munosabatlar uchun muhimdir.

Bojxona tizimi orqali noqonuniy tovarlarning olib kirilishi nafaqat davlat xavfsizligiga zarar yetkazadi, balki mamlakatdagi qonuniy savdoni ham buzadi. Tovarlarning noqonuniy olib kirilishi yoki chiqarilishi davlatning iqtisodiy tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu holatning oldini olish uchun bojxona organlarining kuchli nazorat mexanizmlari zarur.

Bundan tashqari, noqonuniy tovarlar orqali amalga oshiriladigan savdo ko'pincha xalqaro jinoyat tarmoqlarining bir qismi bo'ladi. Bu tarmoqlar jahon bo'ylab narkotik moddalar, qurollar yoki boshqa xavfli tovarlarni noqonuniy ravishda savdoga chiqaradilar. Shu bois, bojxona tizimining samarali ishlashi va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarur.

4. Bojxona rasmiylarining xizmatdagi huquq va majburiyatlarini buzish

Bojxona xodimlarining xizmatdagi huquq va majburiyatlarini buzish, masalan, poraxo'rlik yoki xolis bo'lmaslik, ma'muriy huquqbuzarliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Poraxo'rlik, ayniqsa, bojxona tizimida keng tarqalgan muammo hisoblanadi. Poraxo'rlik nafaqat bojxona rasmiylarining xulq-atvoriga, balki butun tizimning samaradorligiga jiddiy salbiy ta'sir qiladi.

Bojxona rasmiylarining xizmatdagi huquq va majburiyatlarini buzish, shuningdek, ularning xolis bo'lmasligi, o'z manfaatlarini ko'zlab davlatning manfaatlariga zarar yetkazish holatlari bo'lishi mumkin. Bu holatlar bojxona nazoratining samaradorligini kamaytiradi va noqonuniy faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi. Bojxona tizimida poraxo'rlik va xolis bo'lmaslikka qarshi kurashish uchun qat'iy nazorat va ta'lim tizimi zarur.

Xulosa

Bojxona tizimida yuzaga keladigan ma'muriy huquqbuzarliklar davlat iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatadi va mamlakatning iqtisodiy xavfsizligi uchun jiddiy tahdid soladi. Bojxona qonunchiligi va tizimidagi muammolarni bartaraf etish uchun samarali nazorat, qonunlar va jazolarni kuchaytirish zarur. Bojxona rasmiylarining huquq va majburiyatlari to'g'ri bajarilishi, bojxona to'lovlarning to'g'ri amalga oshirilishi, shuningdek, noqonuniy tovarlar bilan kurashish bo'yicha qat'iy choralar ko'rish davlat xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Usmonov, A. (2019). *Bojxona qonunchiligi va uning amaliyotdagi o'рни*. Toshkent: O'zbekiston Yuridik Akademiyasi.
2. Karimov, M. (2020). *Bojxona huquqbuzarliklari: tahlil va yechimlar*. Toshkent: Ilm Ziyo.
3. Xo'jaev, R. (2018). *Bojxona huquqbuzarliklarining oldini olish*. Toshkent: O'zbekiston Davlat Noshirligi.
4. Rahmonov, B. (2021). *Bojxona qonunlari va ularning ijtimoiy ahamiyati*. Toshkent: Yuridik Nashriyot.
5. Bazarov, F. (2022). *Bojxona nazorati va uning samaradorligini oshirish*. Toshkent: Fan.
6. Tursunov, S. (2019). *Bojxona hujjatlari: nazorat va tahlil*. Toshkent: O'zbekiston Davlat Universiteti.
7. Sultonov, M. (2020). *Bojxona sohasidagi ma'muriy huquqbuzarliklar va ularning jazolari*. Toshkent: O'zbekiston Huquqshunoslik Instituti.
8. Bekmurodov, Z. (2021). *Bojxona tizimi va uning jamoatchilikdagi o'рни*. Toshkent: Mahalla Nashriyoti.